SECOND YEAR

Kerala Board Answer Key 2023

Download PDF
aglasem.com

ANSWER KEY

Second YEAR HIGHER SECONDARY EXAMINATION March 2023

PART-~~I~~/II/III

SUBJECT: Sanskrit - Sasthra

CODE NO: SY-~~279~~ 519 VERSION: R

80 SCORES 2 ½ HOURS

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
1		बहुवचनमिति लेखनाय एकः अङ्कः ।	1+1+~~1~~+1	4
2.		इत्	(1+1)	(2)
3		पदविधेः		
4		पञ्चविधः		
5		पूर्वम्		
6		नस्तद्धिते		
7		नदीभिः सह संख्या समस्यते । पञ्चगङ्गम् ।		2
8		णिति णिति च तद्धितेऽवयवाभादेरचो वृद्धिः स्यात् । पौर्वशालः ।	1+1	2
9		राजदन्तादिषु पूर्वप्रयोगार्हं परं स्यात् । राजदन्तः ।		2
10		हरिहरौ, शिवकेशवौ, पितरौ		3
11		रामात् → राम → अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् । राम ङसि → स्वौजस ..... । राम आत् → टाङसिङसामिनात्स्याः ।	1+1+1+1	4

4/7

aglasem.com

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
12		रामात् → अकः सवर्णे दीर्घः । पूर्वसवर्णदीर्घात्परो यः शसः सस्तस्य नः स्यात्पुंसि । उदा → रामान् राम शस् → स्वौजस……। राम अस् → लशक्वतद्धिते । रामास् → प्रथमयो पूर्वसवर्णः । रामान् → तस्माच्छसो नः पुंसि ।	2+2	4
13		सहारि । सक्षत्तम् । अधिहारि । अनुविष्णु ।	1+1+1+1	4
14		चतुर्थी तदर्थार्थबलिहितसुखरक्षितैः । पञ्चमी भयेन । षष्ठी । सप्तमी शौण्डैः ।	1+1+1+1	4
15		माता सहोक्तौ पिता वा शिष्यते । उदा - पितरौ । माता च पिता च पितरौ । मातृ सु पितृ सु इत्यलौकिकविग्रहः । "चार्थे द्वन्द्वः" इति सूत्रेण समासत्वात् सुपां लुकि मातृपितृ इति स्थिते "पिता मात" इति सूत्रेण पितृ इति शिष्यते । तस्मात् औ विभक्तौ ऋकारस्य गुण रपरत्वे पितरौ इति रूपम् ।	2+2	4

aglasem.com

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
16		वीरपुरुषकः ⟶ वीराः पुरुषाः यस्मिन् सः। वीर जस् पुरुष जस् इति अलौकिक-विग्रहे "अनेकमन्यपदार्थे" इति सूत्रेण समासत्वात् सुपो लुकि, समासान्ते कप् प्रत्ययं, विभक्तिकार्यं वीरपुरुषकः इति।		5
17		समसनं समासः। अनेकस्य पदस्य एकपदीभवनं समासः। समासः सुबन्तानाँ भवति, न तु तिङन्तानाम्। समासे पूर्वत्र श्रूयमाणं पदं पूर्वपदं, उत्तरत्र श्रूयमाणं पदं उत्तरपदमिति। समासः पञ्चधाः। विशेषसंज्ञा विनिर्मुक्तः केवलसमासः। प्रायेण पूर्वपदार्थ प्रधानः अव्ययीभावः। प्रायेण उत्तरपदार्थ प्रधानः तत्पुरुषः। तत्पुरुषभेदः कर्मधारयः। कर्मधारयभेदा द्विगुश्च। प्रायेण अन्यपदार्थ प्रधानः बहुव्रीहिः। प्रायेण उभयपदार्थप्रधानः द्वन्द्वः।		6
18		सु औ जस् अम् औट् शस् टा भ्याम् भिस् ङे भ्याम् भ्यस् ङसि भ्याम् भ्यस् ङस् ओस् आम् ङि ओस् सुप्	1+1+1+1+1+1	6

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
19		गौतमः ।		
20		सप्त ।		5
21		श्री चट्टम्पिस्वामिनः ।		(1)
22		वटश्शेरि परमेश्वरन् नम्पूतिरिः ।		
23		चक्षुः ।		
24		सप्तविंशति ।		
25		अधिकारी तु विषयः सम्बन्धश्च प्रयोजनम्। शास्त्रारंभफलं प्राहुरनुबन्धचतुष्टयम् ॥ अधिकारी - अधीतव्याकरणकाव्यकोशः अनधीतन्यायशास्त्रः शास्त्रग्रहणधारणपटुः। विषयः - द्रव्यादि सप्तपदार्थानां संक्षेपेण स्वरूपकथनं विषयः। अपि च प्रत्यक्षानु- मानोपमानशब्दाः प्रमाणानि चान्तर्भवन्ति। सम्बन्धः - बोध्यबोधकभावः। तेन यथार्थ- ज्ञानसम्पादनम्। प्रयोजनम् - बालानां सुखेन अनायासेन पदार्थज्ञानबोधः।		4
26		अन्वयव्यभिचारः । आत्मा [illegible] व्यतिरेकव्यभिचारः । पाकः ।		4

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
27		प्रशान्तगम्भीरस्वभावः संयमीन्द्रः नारायणः अद्वैतवादोपरतं महान्तं श्रीरमणमहर्षिं शोणाचले दृष्ट्वा लिखितं अवति निर्वृतिपञ्चकम् ।		4
28		स्वामिविवेकानन्दन प्रतिष्ठितायां श्रीरामकृष्णाश्रमसंस्थायां विद्यमानः केरलीयः ऋषिवर्यः आसीत् श्री आगमानन्दः । १८९६ मध्ये कस्मिंश्चित् देशे भूजातस्यास्य महात्मनः नाम कृष्णन्नम्पतिरित्यासीत् । स महात्मा संस्कृते "धर्मः" इति ग्रन्थं विरच्य सनातनधर्ममधिकृत्य जनान् प्राचोदयत् । अस्य प्रभाषणपरम्परा 'वीरवाणी' इति नाम्ना केरल्यां समाहृत्य प्रसिद्धीकृता । श्री शङ्करभक्तः अयं महात्मा १९६२ वर्षे कालडिदेशे समाधिं प्राप ।		4
29		अहं त्वं सोऽयमन्तर्बहिरस्ति न वास्ति वा । इत्यादि वादोपरति - र्यस्य तस्यैव निर्वृतिः ॥		4
30		रविवारः । चन्द्रवारः । कुजवारः ।		4

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
		बुधवारः ।		
		गुरुवारः ।		
31		आनन्दसूत्रम् ।		5
		सर्वमतसारस्यम् ।		
		श्लोकत्रयी ।		
		वेदान्तार्थशतकम् ।		
		योगामृतम् ।		
32		1. श्रीनीलकण्ठतीर्थपादः मुवाट्टुपुझायां तिरुमारादिग्रामे जनिमलभत ।	1+1+1+1+1	5
		2. तस्य माता वालानिक्काट्ट् कल्याणि-यम्मा, पिता नीलकण्ठपिल्ला च ।		
		3. आचार्यस्य गुरुः चट्टम्पिस्वामी ।		
		4 वैद्यशास्त्रं, मन्त्रशास्त्रं, व्याकरणं तर्कं च निष्णातः ।		
		5. अद्भुतस्तबकम्, वेदान्तार्थशतकम्, आनन्दमन्दाकम् ।		
33		सुवर्णं तैजसम् । अग्नौ प्रतिबन्धके अत्यन्तानलसंयोगे सति पार्थिवद्रव्य-नाशः । अतो न सुवर्णं पार्थिवम् ।		6

eglasses.com

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
		शीतस्पर्शाभावात् न जलीयं, रूपवत्वात् न वायवीयम्। तथा च न आकाशादि-षट्कम्। अतः अवशिष्टतया सुवर्णं तैजसम्।		
34		क्षित्यङ्कुरादिकं कर्तृजन्यं कार्यत्वात्, घटवत् इत्यनुमानेन ईश्वरः सिद्ध्यति। यः सर्वविद् इत्यागमोऽपि अत्र प्रमाणम्।		(6)

aglasem.com